

ראיון חג עם הגאון הרב חיים ישראל שפיט"א

"יודעים את התורה"

• ראש ישיבת 'שערי תורה', הגאון רבי חיים ישראל שפיט"א שליט"א, שלמד כבר בנערותו למעלה משנתיים בחברותא יומית עם רבינו מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זיע"א, בשיחת חג רווית געגועים ועמוסות סיפורי הוד ומופת, על גדול הבקאים בדורינו, גדול סבלני הדור ודמות הענקים שהעניקה את זמנו היקר לרבבות עמך בית ישראל • המכונית שלא התניעה, 11 מראי המקומות ב'אורות הגר"א' והבחור המנותק מכל העולם הזה, הלא מוכשר בעליל, שהפך לגדול הדור, בזכותה ועידודה הגדול של עזרתו • ומי הוא תושב אלעד שלמד אף הוא, במשך שבועיים ועוד שבועיים, עם מרן זצ"ל? • הרה"ג רש"ב גנוט בשיחה מרוממת עם ראש הישיבה הגר"ח שליט"א •

ותלמידיו. רבנו החזו"א קירבו בעבודתו של אהבה ור' יודל היה שוהה בשנותיו האחרונות של החזו"א כל השבוע בבני ברק ולומד תורה מפי רבו המובהק. כמה שנים אחר פטירת החזון איש, בשנת תשי"ח ביקש גיסו של החזו"א, רבי נחום מאיר קרליץ זצ"ל, מר' יודל שפירא לכהן כראש כולל חזון איש. כך נסע ר' יודל לבני ברק, כשהוא שוהה בה כל ימות השבוע והיה שב לשבת לירושלים. בשנת תשי"ח עזב מחותנו לעתיד (לימים חמיו של הגר"ח) הגאון רבי רפאל יצחק וסרמן זצ"ל את בני ברק כדי להרביץ תורה באנטוורפן, לאחר מכן בישיבת "חכמי צרפת" של הגר"י חייקן זצ"ל באקס לה בן ובהמשך גם בלונדון. דירתו של הגר"י וסרמן זצ"ל שהיתה בבעלות כולל חזון איש נותרה פנויה, וכך התאפשר לר' יודל לעבור עם כל משפחתו מירושלים לבני ברק. בנו הגר"י היה אז כבן תשע ונכנס ללמוד בישיבת "תפארת ציון".

הגר"ח שליט"א פותח בהתרגשות את שיחתו: "הגמרא מספרת שבשעת פטירתו של רבי אלעזר, אמר: 'הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי, ולא חסכתי מרבתי אלא ככלל המלך מן הים, ולא חסרונני תלמידי כמכחול בשופרת'. מדוע רבי אליעזר אמר על עצמו שהיה כלפי תורת רבותיו כ'כלל המלך מן הים' ואילו את תלמידיו כינה ש'לא חסרונני תלמידי כמכחול בשופרת'? המהרש"א

הגר"ח שפיט"א נודע כאחד ממקורביו הקרובים ביותר של מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל ואף למד עימו בחברותא עוד לפני הבר מצוה, כאשר ר' חיים היה אברך בן 32. השיחה נסובה סביב דמותו של שר התורה זיע"א, כשהגר"ח שליט"א משתק במהלכה בבכי מספר פעמים, ועוצר את עצמו בקושי מבעד לדמעותיו.

אביו של הגר"ח שליט"א, הגאון הגדול רבי יהודה שפיט"א זצ"ל, מתלמידי החזון איש היה ירושלמי בן למשפחה קרלינאית ירושלמית ונפשו דבקה ברבינו החזון איש זצוק"ל

ערב פסח בבני ברק, אנו ישובים במעונו של הגאון רבי חיים ישראל שפיט"א שליט"א, הנקרא בחביבות "הרב חי"ש". הגר"ח הוא ראש ישיבה לצעירים "שערי תורה" שרבים מתושבי העיר למדו בה בצעירותם. הגר"ח שליט"א הוא אביו של הרה"ג רבי אליהו שפיט"א שליט"א, מרבני ישיבות 'נתיבות חכמה' ומגיד שיעור בעירנו, שנכח עמנו בשיחה המרתקת, וחזונו של הרה"ג רבי דוד ברוורמן שליט"א, ראש כולל בכולל 'מדרש אליהו' באלעד, ובנותיו משמשות כנשות חינוך ידועות בבתי יעקב ובסמינר "לדעת חכמה" בעיר.

מרבנו שילמד עימו בחברותא, אך רבינו אמר שאין לו זמן. הציע הבחור שבמקום שרבינו יילך ברגל מהכולל לביתו, הוא יקחנו במכוניתו הפרטית, (דבר נדיר באותם ימים) אותה קיבל מהמדינה בגלל נכותו, וכך ילמדו באותן דקות שחשך לרבינו ללכת הביתה ברגל. רבינו הסכים והיה לומד איתו מספר דקות בסיום הניסיעה, אך הרבנית ע"ה הצטערה מאוד. "עד שהוא הולך כמה דקות ביום, גם את זה כבר לקחו לו..."

■ מה הגר"ח קניבסקי זצ"ל למד בכולל חזון איש?

הגר"ח"ש: "הוא היה מגיע בתשע-תשע וחצי, אך לא למד את המסכת הנלמדת בכולל. הוא למד את סדרי לימודו הקבועים. היתה תקופה שלמד בחברותא עם הגר"ר אליעזר צדוק טורצין זצ"ל ושניהם כתבו את ה"שונה הלכות". רבינו ישב ליד השולחן בסוף ולידו בשולחן השני ישבו רבי אברהם הורביץ זצ"ל שהיה ממקורבי מרן הסטייפלער ורבי יצחק שנילזון זצ"ל. רבינו חזר הביתה אחרי סדר א' אכל ארוחה עם הרבנית ע"ה, ישן שנת צהריים, קם משנתו בשעה 3 וחצי וחזר לכולל בארבע. היתה שנה שלמדתי איתו בחברותא בכולל משבע עד שמונה בערב, עד מעריב. כידוע, גם ברחוב, בדרכו לכולל, היה הולך ומעיין בספר.

אני נזכר בבחרותי, בראש השנה תשכ"ב שהלכתי איתו לנהר הירקון, בגבול ב"ב רמת גן רחוב מודיעין, כדי לומר "תשליך". על גדות הירקון כך הלכנו שעה הלון ושעה חזור, כשכל הדרך אמר תהלים, ואף הספיק לסיים את כל

הגר"ח"י שפירא ממשיך ומספר: "הגר"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל אמר שהבעל חסד הגדול ביותר בדור הוא מרן החזון איש, משום שהחזו"א הקריב למען הציבור את החיים שלו. הלימוד היה כל חייו וכשהציבור החל להגיע אליו וגזל את זמנו, הרי החזו"א נתן לאחרים בעצם את החיים שלו, את הדבר החשוב לו מכל, את זמנו היקר. אם כך, הוא בעל החסד הגדול ביותר בדורו.

וכך דומני ניתן להמליץ על רבינו הקדוש זיע"א, הזמן היה הדבר היקר לו מכל. זמן המוקדש כל כולו ללימוד התורה. הוא ייחל ואיחל לעצמו רק דבר אחד, שיוכל לשבת וללמוד תורה. הטובה ביותר שביקר הוא שיוכלו ללמוד תורה. ביקש תמיד בתחנונים שיתנו לו ללמוד תורה, ובכל זאת הקדיש שעות בכל יום לקבל אנשים ולשמע את מצוקותיהם. לאחר האירוע המוחי שעבר בשנת תשס"ב רצו בני הבית לסגור את השערים ושיכנסו פחות אנשים ורבינו אמר בשם אביו זצ"ל שהאדם לא יודע לשם מי הוא חי ולמה ניתנים לו חיים. אולי דוקא הזכות לקבל את הציבור ולהאזין למצוקותיהם ובקשותיהם היא זאת שמעניקה לו חיים. ואכן, רבינו לא היה אדם בריא. מגיל צעיר היה חולה מעיים והיה כבד מטבעו, דבר המצריך הליכות והקפדה יתירה על הבריאות, ובכל זאת זכה לאריכות ימים וחי 94 שנים מלאות ועשירות.

הגר"ח"י שפירא נזכר בנושא ההליכות ומספר: "רבינו היה הולך 4 פעמים ביום מביתו לכולל חזו"א ובחזרה. ברחוב וילקומירר היתה מכולת של האלמנה שבשבוץ ובנה, שהיה בחור נכה עקב מחלת הפוליו. הבחור שבשבוץ ביקש

מסביר שלכלב יש תשוקה גדולה לשתות את כל הים. הוא אינו מסוגל, אך לפחות יש לו תשוקה גדולה לכך. אך תלמידיו נמשלו למכחול בשפופרת. למכחול אין שום תשוקה לינוק משפופרת הדיו".

הגר"ח"י שליט"א פורץ בבכי. "לא לקחתי מרבניו הקדוש לא ככלב המלקק מן הים ולא כמכחול בשפופרת. המרחק היה גדול כמו מרחק בין מלאך לאדם, כרחוק שמים מארץ. אולי מכנים אותי תלמיד שאני תלמיד של רבינו הקדוש, אך זה לא נכון. אמת! הוא היה הרבי שלי, אך אני לא נחשב לתלמידו. הרי גם "משה רבינו" הוא הרבי של כולנו, אך האם אנו ראויים להיקרא תלמידיו? אולי היו לרבינו תלמידים, אולי ואולי, אך לא אני!".

"גרנו בשכון חזון איש", מספר לנו הגר"ח"ש, "בכל רחוב רש"ם היו בנינים ספורים. ברשב"ם 23 התגורר הגאון רבי גדליה נדל זצ"ל בקומה התחתונה. הגר"ח גר בקומה מעליו. בכניסה הפנימית של הבנין (איפה שבשנים האחרונות עלו לדירת הלימוד העליונה של ר' חיים). בדירה הימנית התגוררה אלמנתו של החזון איש, שלאחר פטירת החזו"א דרש בעל הדירה ברח' חזון איש, היכן שממוקם היום ת"ת תשב"ר, שיפנו את הדירה עוד בתוך ה"שבעה". בדירה השמאלית התגורר מרן הסטייפלר זצ"ל. בקומה מעליהם עמדה דירה ריקה שהיתה בנויה בחלקה. שם בימי שישי שבת למדו הגר"ג נדל והגר"ש רובין זצ"ל בחברותא. ממול התגורר הגר"ר רפאל יצחק וסרמן זצ"ל, כשאבי זצ"ל קיבל ממנו את הדירה ואנו גרנו בה.

היו ברח' רשב"ם כמה וילות של משפחת בורר, ושל עוד שתי משפחות ויז'ניצאיות. בבניין שכיום הוא רשב"ם 19 (ביהכ"ס לדרמן) התגוררו הגר"ר שאול ברזם חתנו של הסטייפלער, הגר"ר בערל וינטרוב ידיד נעוריו של ר' חיים ור' יחיאל לדרמן. היתה תקופה שהסטייפלר היה אמור לכהן כראש ישיבת "בית יוסף", אך מכיון שהתמהמה מסר גיסו החזון איש שיעורים במקומו. הוא לימד מסכת קידושין ויש מהתקופה הזו כמה שיעורים שנכתבו באותם ימים. זה היה רחוב רשב"ם של אותם ימים. בבית הכנסת לדרמן שהיום שוקק חיים, היה ר' יחיאל לדרמן עומד לפני מנחה ומעריב ומחפש א'צענטר, עשירי למניין".

שלמדתי עימו בס"ד בחברותא במשך כשנתיים וחצי ברציפות. לאחר מכן למדתי איתו בעיקר בימי בין הזמנים.

■ מי היו החברותא הנוספות של הגר"ח זצ"ל?

הגר"ח"ש: היו לו כמה חברותא. חלקם אפילו מפתיעות. לדוגמא הגר"ג נדל זצ"ל שבסגנון לימודו היה מעיין ולומד באיטיות, רצה ללמוד פעם אחת את הש"ס כולו בדרכו המהירה של רבינו והם למדו בחברותא במשך כשנה. ר' גדליה היה אז אברך צעיר גדול מרבינו ב-5 שנים ורבינו החשיבו למורו ורבו, בגלל שבאותה שנת לימוד הוסיף לו ר' גדליה ביאורים והסברים במהלך החברותא.

היתה לו חברותא כאברך צעיר עם ר"מ ארלנגר, שהיה אז בחור בסלבודקא. הם למדו בערך 8 שעות ביום והראש ישיבה, הגר"נ שולמן זצ"ל התלונן בפני ר' חיים שהוא לא מאפשר לבחור ארלנגר ללמוד בעיון. ר' חיים ענה לו: "אנחנו לומדים בעיון, לא בבקאות..." ר' אברהם גולדשמיט, בנו של הדיין הנוודע רבי אליעזר גולדשמיט איתו למד סדר מועד, והיו עוד חברותא.

בשביל מה ה"אינו נקוב"?

ידיד נאמן היה לרבינו בשם הגר"ר בערל וינטרויב זצ"ל. הוא היה לצידו מימי נערום הצעירה בלומז'א, וכל ימיו היה שכן וידיד קרוב מאד לרבינו. נדמה לי שהם קראו זה לזה בשם הפרטי עד סוף ימיהם ללא הוספת תארי כבוד. ר' בערל היה זה שליווה את רבינו לכל הסידורים, כגון לרופא שיניים או ללשכת גיוס שכן רבינו לבדו לא ידע להסדר. הוא סיפר שבפעם האחרונה שהיו בלשכת הגיוס, שאלו את הבחור חיים היכן אתה לומד וענה בלומז'א. שאלוהו היכן זה לומז'א וענה בפתח תקוה, שאלוהו באיה רחוב, והבחור לא הצליח להיזכר בשום אופן. כנראה אחרי עוד

ספר התהלים. בדרך חזור הוא הבהיר לי מהו הר"ת נר"ן, המוזכר בתשליך. כולם אמרו אז תשליך במרפסת של פוניב' או במקומות בבני ברק בהם ראו את הים מרחוק, אך הרי כתוב שצריך ללכת לנהר אז רבינו הלך עד הירקון.

החברותא עם נער בן 12

■ כיצד התחלתם ללמוד עימו בחברותא?

הגר"ח"ש: רבינו למד עם הגאון רבי צבי רוטברג שליט"א בחברותא את כל התלמוד בבלי ולאחר מכן את כל התלמוד ירושלמי. מסכת בבלי ולאחריה את המסכת בירושלמי. ראיתי אותם יושבים בלדרמן ולומדים ירושלמי שבת, התיישבתי לידם והצטרפתי, הייתי אז נער בן 12. למדנו אז ירושלמי על הסדר, כמה שמספיקים, כשרבינו רושם את הערותיו על דף הגמרא עצמה תוך כדי הלימוד. זכורני כשלמדנו בעירובין (תחילת פרק שישי) על לחמן בר רסתק. ורבינו הזכיר בחדוה שתוספות מביאים את גירסת הר"ח "המן בר

למדתי מהחזון איש 3 דברים...

הגר"ח"י שפירא מספר לנו בחיך שפעם העיר למתפלל בביהכ"ס פא"י-חיסדא שהניח את כובעו על ערימת ספרים. אמר לי האיש: "הלא בעיני ראיתי את ר' חיים מניח את כובעו על הספר, עשרות פעמים!".

והוא צדק, אך מסיבה הפוכה לגמרי. כתוב בש"ך ביורה דעה שלא להשאיר את הספר פתוח כי זה קשה לשכחה. כשרבינו יצא החוצה ורצה להשאיר את ספרו פתוח הוא היה מכסה את הדף הפתוח בכובע. האיש הזה זלזל בספרים בהנחת כובעו ואילו רבינו חיבב וכיבד את הספרים בכובעו...

סיפר לי רבינו שפעם הגיע רב אמריקאי להתפלל מנחה בשבת עם החזו"א. הכובע של החזו"א נמנע והוא לא רצה לסדרו בשבת, אז הוא התעטף בטלית במקום בכובע. בהמשך טעה בעל הקורא והתחיל לקרוא מקטע של פרשה שעברה שקראו בשחרית בקריאת התורה, והיה עוד דבר שאינני זוכר.

אותו רב אמריקאי חזר לחו"ל וכתב שלמד 3 הלכות מהחזו"א: (1) שלובשים טלית גם במנחה בשבת, (2) שבמנחה של שבת מתחילים מקטע שכבר קראו ורק אז ממשיכים בפרשה הבאה, ועוד "הלכה" שראה בטעות... ללמדנו, כפי שהחזו"א אמר על עצמו וכפי שרבינו גם אמר על עצמו, שאין להאמין לשום דבר שאומרים בשמם, כי רבים משקרים או לא מדייקים או לא מבינים...

מכיון שהייתי ילד לפני בר מצוה ולא היה לי אפילו שעון מעורר, לא ידעתי כיצד אוכל לקום כה מוקדם. ר' חיים המציא המצאה מעניינת. הוא קנה חבל שהיה משתלשל מחלון המרפסת שלו שהיתה במרחק אווירי של 5 מטרים ממרפסת דירתנו, אמר לי לקשור את החבל בעדינות ליד והוא ימשוך בחבל לפנות בוקר כשאצטרך לקום וכך הוא יעיר אותי. כך היה. העברתי את מיטתי לחדר הלימוד של אמר"ר הגר"י זצ"ל. החדר היה סמוך יחסית לדירתו של רבינו וכך הוא היה מעיר אותי כל לפנות בוקר ומשם הלך להעיר את ר' ברוך גריינמן, שישן בישיבת וולוז'ין, ברחוב נחמיה הסמוך. ענוותנותו הפשוטה של רבינו! הוא העיר אותי, ילדון בן 12, בכל בוקר, ומשם צעד רגלית עד לרחוב הסמוך, כדי להעיר ללימוד את ר' ברוך גריינמן! בן ה-16!! כך למדנו במשך שנה. באותה השנה לא הלכתי ללמוד בישיבה, כדי שאוכל להכין היטב את 7 דפי הגמרא שלמדתי עם רבינו בכל יום.

כשהסתיים מחזור לימוד הבבלי, התחלנו ללמוד ירושלמי, וכשהגענו למסכת עירובין או פסחים אינני זוכר בדיוק, אמר לי רבינו שנראה לו כי לר' צבי רוטברג קשה כשיש עוד חברותא. אמרתי לו שר' צבי אישר לי ללמוד ושהוא אמר שהכל בסדר, אך רבינו אמר שהוא מרגיש שדעתו של ר' צבי לא נוחה מהחברותא הזאת והוא מציע לי שנלמד יחד לבד בחברותא, בלי חברותא נוספות. כך למדנו יחדיו, ר' חיים הציע לי לבחור מסכת ואני בחרתי ללמוד איתו מסכת ברכות. למדנו ברכות בכולל חזון איש, בין שבע לשמונה בערב, שבסיום המסכת הפסקנו ללמוד. כך יצא

עיר התורה שקרובה אליך
לשכת ראש העיר
הרב ישראל פרוש

זמני השיעורים בחג

הודעה משמחת

הגנו להודיע בשמחה למבקשי תורה
ודורשיה כי בעז"ה בימי חג הפסח
יתקיימו בבית מדרשינו שיעורי תורה כדלהלן

יום ראשון א' דחזה"מ בשעה 12:15

הגאון רבי **נפתלי קופשיץ שליט"א**
מראשי ישיבת "בית מדרש עליון"

יום שני ב' דחזה"מ בשעה 12:15

הגאון רבי **מתתיהו זאב שצ'יגל שליט"א**
מראשי ישיבת "תורה בתפארתה"

יום שלישי ג' דחזה"מ בשעה 12:15

הגאון רבי **יעקב גולדברג שליט"א**
מראשי ישיבת "באר התורה"

יום רביעי ד' דחזה"מ בשעה 12:15

הגאון רבי **יוסף יקותיאל אפרתי שליט"א**
ראש ביהמ"ד להלכה "אמונת אי"ש"

יום חמישי ה' דחזה"מ וערב יו"ט בשעה 12:15

הגאון רבי **חיים מרדכי אוזבנד שליט"א**
ראש ישיבת "עטרת שלמה"

עם התקדש חג ליל שביעי של פסח (בשעה 7:15)

הגאון רבי **יהונתן פרלמן שליט"א**
ראש ישיבת אופקים

**לא ניתנו ימים טובים לישראל
אלא כדי שיעסקו בתורה**

כמה תשובות מוזרות, כתב הפקיד שהוא בחור משונה ופטרוהו מהצבא לצמיתות. שמעתי שהחזו"א נהנה מאוד מסיפור זה.

■ **בנך, הרה"ג ר' אליהו, מספר שהגר"ח אפילו הגיע לכאן, לביתכם, לקרוא לכם ללמוד?**

אכן, מיד לאחר נישואי ביום האחרון של השבע ברכות, בחודש אדר התש"ל, כמנהגו אצל כל בניו, הגיע רבינו לבקרני בביתי שברחוב אמרי ברוך, מיד לאחר תפילת הנץ החמה. התביישתי, כי עדיין לא התפללתי שחרית...

רבינו נכנס וראה עציץ פורח בחדר ואמר בחיוך: "בשביל מה אתה צריך את ה'אינו-נקוב הזה?"... כך היה היחס שלו לעציץ, "אינו נקוב"...

בימי בין הזמנים ובחול המועד, למדנו יחד עם סדר ה-7 דפים, והיות שהרבה אנשים רצו לבקרנו והוא רצה לברוח מהקהל אז הוא היה מגיע אלינו הביתה וכאן היינו לומדים יחד בחברותא.

■ **מה ניתן לספר על בקיאותו המבהילה?**

הגר"ח"ש: בשנת תשמ"ו הוציא לאור הרה"ג רבי יששכר דב רובין זצ"ל את ספרו הראשון "אורות הגר"א". לקט מספרי הגר"א ותלמידיו בעניינים שונים. מספר גסי הרה"ג רבי יעקב שכטר שליט"א: "סייעתי בידו מעט למצוא מקורות. זו היתה מלאכה קשה שבמקדש. בלי מאגרים, והציטוטים לא מדויקים. אחרי שעבדנו קשה ונעזרנו בכל מי שיכולנו נותרנו עם רשימה של י"א קטעים שלא ידענו להם מקור. נכנסנו לר' חיים. רבינו נטל את הרשימה לידיו, ואנו מולו מוכנים לרשום. קורא קטע ואומר לנו מיד את המקור בלי לזוז מהכסא. וכך קטע אחרי קטע. קטע אחד הוא אמר זה בתנחומא ותוך כדי דיבור שלף מהארון ואמר בדיוק היכן. [על כל השאר לא פתח ספר ואמר מהזיכרון את המקור בדיוק נמרץ]. על קטע אחד הוא דילג. כשסיים חזר לאותו קטע והרהר מעט, ואמר לנו בדברי חז"ל שבידינו אין את הקטע הזה לא בלשונו ולא בתוכנו. אבל תדעו לכם שזה לא פלא מכיון שלהגר"א היו מדרשים בכתב יד שלא נדפסו ואבדו, וזה ידוע בוודאות מתוך ספרו של בנו רב פעלים... דומני שאין צורך להסביר לקהל המבינים בעם מה המשמעות של אמירה כזו ש"אין בידינו"...

המסר: ללמוד רק כדי לקיים רצון הבורא

■ **היתה לו בקיאות מבהילה בכל התורה כולה וחיידושי תורה מופלאים ומבריקים. מה זה נוגע אלינו, בעצם? מה אנחנו יכולים ללמוד מכל זה לעצמנו?**

הגר"ח"ש: יש כאן מוסר גדול ולקח עצום גם לנו. בקשר לכשרונות הטבעיים של רבינו. סיפר הגר"א מן שליט"א, שיום אחד התקשר אליו מלמד מארה"ב וסיפר לו שהוא רצה לחזק את הילדים בכיתה ואמר

המשך בעמוד 100

יום

לשכת ראש העיר אלעד הרב ישראל פרוש
מזמינה אתכם לאירועי

פסח
תשפ"ב

הפנינה באלעד

מחיר כניסה למתקן:

6 ש"ח לתושב העיר (ללא הגבלה)
10 ש"ח לתושב חוץ

פתוח גם
באיסרו חג
בין השעות:
12:00
20:00

בין השעות:
12:00
23:00

בימים:
ראשון
עד
רביעי

לונה פארק ענק

לראשונה גלגל ענק בגובה 15 מטר

מכוניות מתנגשות בלרינת ענק סירות אינדיאניות סימולטור
מתחם ג'אמפ מתחם מתנפחים קרוסלת מטוסים ועוד

